

ντέρτι

ντέρτι, το, ουσ. [<τουρκ. dert]. **1.** ο καημός, η στενοχώρια, η ψυχική ταλαιπωρία: «το 'χει ντέρτι που δεν πέρασε πάλι ο γιος του στο πανεπιστήμιο». (Λαϊκό τραγούδι: *έχω στενάχωρη καρδιά και ντέρτια δε χωρούνε και οι χαρές που καρτερώ μη σώσουνε κι ερθούνε*). **2.** ερωτικός πόνος, ερωτικός καημός, ο νταλκάς: «έχει μεγάλο ντέρτι γι' αυτή τη γυναίκα». **3.** στον πλ. **τα ντέρτια**, (γενικά) τα βάσανα, οι καημοί, οι σκοτούρες της ζωής. (Λαϊκό τραγούδι: *κρατάτε με το ίσο για να σας τραγουδήσω, έξω ντέρτια, βρε παιδιά, κι αν δεν έχουμε όλοι γεμάτο πορτοφόλι, έχουμε καλή καρδιά*).

- άλλο ντέρτι δεν είχα! ή άλλο ντέρτι δεν έχω! ή άλλο ντέρτι δεν είχαμε! ή άλλο ντέρτι δεν έχουμε! **α.** έκφραση δυσάρεσκειας για κάτι ενοχλητικό ή δυσάρεστο που μας ζητάνε ή μας υπενθυμίζουν ότι είμαστε υποχρεωμένοι να κάνουμε: «μόλις τελειώσεις τη μεταφορά των φρουτών, έλα να σε στείλω σε μια νέα μεταφορά. -Άλλο ντέρτι δεν είχα! Το ξέρεις πως έχω να πάω σε άλλες δυο μεταφορές; || πρέπει να πάρουμε κάποιο δώρο για το γάμο της τάδε. -Άλλο ντέρτι δεν είχα! Εδώ τσιγάρα δεν έχω ν' αγοράσω». **β.** γελιέσαι, αν νομίζεις πως θα σε βοηθήσω, πως θα σε εξυπηρετήσω ή πως είμαι υποχρεωμένος να θυμάμαι συνέχεια αυτό που μου ζήτησες: «θα 'ρθεις να μου μάθεις πώς κρατούν τα λογιστικά βιβλία; -Άλλο ντέρτι δεν είχαμε! Εγώ, αγόρι μου, αύριο πρωί φεύγω διακοπές || μην ξεχάσεις να μου φέρεις το βιβλίο που σου ζήτησα. -Άλλο ντέρτι δεν έχουμε! Αν το θυμηθώ θα στο φέρω». Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του. Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *ναι μωρέ* ή το *σώπα ρε*. Για συνών. βλ. φρ. *άλλη σκασίλα δεν είχα! λ. σκασίλα*.

- *έξω ντέρτια!* έκφραση αισιοδοξίας παρ' όλη τη φτωχική ζωή που μπορεί να περνάει κάποιος· ακούγεται σε στιγμές κεφιού ή γλεντιού. (Λαϊκό τραγούδι: *παλαμάκια, παλαμάκια, έξω ντέρτια και φαρμάκια*).

- *έξω ντέρτια και καημοί!* έκφραση αισιοδοξίας, *έξω ντέρτια!*. (Λαϊκό τραγούδι: *έξω ντέρτια και καημοί θέλω απόψε να μεθύσω, της αγάπης τη φωτιά μέσα στο κρασί να σβήσω*).

- *έχω ντέρτι στην καρδιά*, **α.** έχω ερωτικό πόνο, ερωτικό καημό: «απ' τη μέρα που τη γνώρισα, έχω ντέρτι στην καρδιά γι' αυτή τη γυναίκα». (Λαϊκό τραγούδι: *γιατ' έχω ντέρτι στην καρδιά για μια μικρή ντερβίσσα, που μου ξηγήθηκε σπαθί και μου μιλάει ίσα*). **β.** (γενικά) στενοχωριέμαι, υποφέρω πολύ: «πώς να μην έχω ντέρτι στην καρδιά, απ' τη στιγμή που ο γιος μου είναι άνεργος ολόκληρο χρόνο!».

- *θα το βάλω ντέρτι!* βλ. φρ. *θα το πάρω ντέρτι(!)*.

- *θα το πάρω ντέρτι!* (ειρωνικά) δε με νοιάζει, δε με ενδιαφέρει, κάνε ό,τι νομίζεις, γιατί, όπως και να ενεργήσεις, δεν πρόκειται να μου προκαλέσεις στενοχώρια ή ταλαιπωρία: «αν δε μου δώσεις δανεικά, θα χωρίσουμε τα τσανάκια μας. -Θα το πάρω ντέρτι!». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *ναι μωρέ* ή το *σιγά μωρέ* ή το *σώπα ρε*.

- *κι είχα ένα ντέρτι!* ή *κι έχω ένα ντέρτι!* ή *κι είχαμε ένα ντέρτι!* ή *κι έχουμε ένα ντέρτι!* δε με νοιάζει διόλου, αδιαφορώ τελείως: «αν δεν τον δικαιολογήσουμε, θα χάσει τη δουλειά του. -Κι είχα ένα ντέρτι!». Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του. Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *σώπα ρε*. Για συνών. βλ. φρ. *κι είχα μια σκασίλα! λ. σκασίλα*.

- *το βάζω ντέρτι*, βλ. φρ. *το παίρνω ντέρτι*.

- *το παίρνω ντέρτι*, στενοχωριέμαι πάρα πολύ, το παίρνω κατάκαρδα: «το πήρε ντέρτι που δεν πέρασε πάλι ο γιος του στο πανεπιστήμιο || απ' τη μέρα που χώρισε με τη γυναίκα του, το πήρε ντέρτι».

- *τον τρώει το ντέρτι*, νιώθει μεγάλη στενοχώρια, μεγάλο ψυχικό πόνο: «απ' τη μέρα που τον άφησε η γυναίκα του, τον τρώει το ντέρτι».